

Finansutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om statens pensionsfond

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om statens pensionsfond (RP 1/2022 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande och till ekonomiutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av
- ekonomiutskottet EkUU 11/2022 rd

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets förvaltnings- och säkerhetsdelegation.

Sakkunniga

Delegationen har hört
- avdelningschef, överdirektör Pauli Kariniemi, finansministeriet
- verkställande direktör Timo Löyttyniemi, statens pensionsfond
- aktuariechef Roman Goebel, Keva.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att lagen om statens pensionsfond ändras så att det belopp som årligen överförs från fonden till allmän finansiering i statsbudgeten gradvis ökas från nuvarande 40 till 45 procent av statens pensionsutgifter. Syftet med lagförslaget är att öka den utjämnande effekt som statens pensionsfond har på pensionsutgifterna och att nå denna effekt vid rätt tidpunkt. Vidare är avsikten att göra det mer förutsägbart vilket belopp som överförs från fonden till statsbudgeten när fonden har vuxit till sitt fulla belopp. På så sätt kan också avkastningen av fondens placeringar tryggas på lång sikt. Regeringen föreslår också att tjänsteförhållandets längd för fondens verkställande direktör begränsas till fem år och att behörighetsvillkoren för uppgiften ska

Betänkande FiUB 3/2022 rd

finnas på lagnivå. Dessutom preciseras bestämmelserna om vilken kunskap om placeringsverksamhet som krävs av fondens styrelse.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med ändringar. Genom ändringarna kompletteras behörighetsvillkoren för pensionsfondens verkställande direktör och görs en lagteknisk ändring i huvudregeln för det belopp som överförs från fonden till budgeten.

Den lagfästa uppgiften för Statens pensionsfond är att bereda sig på att statens pensionsansvar ökar och att jämna ut de utgifter som föranleds staten. Enligt preliminära beräkningar uppnådde fonden vid utgången av 2021 fonderingsmålet på 25 procent av statens pensionsåtaganden. Regeringen föreslår att det belopp som överförs från fonden till statsbudgeten stegvis höjs från nuvarande 40 till 45 procent av statens årliga pensionsutgifter fram till 2028. Ändringen påverkar budgeten från och med 2024.

Utskottet konstaterar att det i enlighet med fondens syfte är motiverat att i allt större utsträckning använda tillgångarna i fonden för pensionsutgifter när dessa reellt når sin topp på 2020-talet. En ökning av överföringen är motiverad också med tanke på statsbudgeten, eftersom man på detta sätt minskar den andel av pensionsutgifterna som täcks med andra inkomster i budgeten, såsom upplåning. Den föreslagna ändringen jämnar också ut den belastning som pensionsutgifterna medför mellan generationerna.

Med tanke på den långsiktiga förvaltningen av fondens medel är det viktigt att beloppet av överföringen till statsbudgeten är förenat med så lite osäkerhet som möjligt. Enligt gällande lagstiftning bestäms överföringsbeloppet årligen efter det att fonden har vuxit till sitt fulla belopp. De föreslagna lagfästa överföringarna förbättrar således förutsägbarheten i fondens investeringsverksamhet och tryggar avkastningen av investeringarna på lång sikt. I propositionen bedömer regeringen dessutom att fondens storlek i euro trots den utökade budgetöverföringen kommer att öka ytterligare också med ett lägre avkastningsantagande än det faktiska. Utskottet påminner dock om att även måttliga avkastningsförväntningar alltid är förknippade med osäkerhet.

Målet för fondens storlek

Målet för fondens storlek, 25 procent av beloppet av statens pensionsansvar, lades fast 2005 (FiUB 19/2004 rd — RP 153/2004 rd).

Ekonomiutskottet bedömer i sitt utlåtande (EkUU 11/2022 rd — RP 1/2022 rd) att begreppet "fullt belopp" och målet för fondens storlek i förhållande till pensionsansvaret kan slopas. Om 6 §

Betänkande FiUB 3/2022 rd

2 och 3 mom. i den föreslagna lagen stryks förtydligar det enligt ekonomiutskottet regleringen och minskar betydelsen av oreglerade frågor i anslutning till beräkningen av pensionsansvaret.

Men enligt propositionen har det med tanke på fondens verksamhet inte noterats några problem med att definiera pensionsansvaret mot bakgrund av nuvarande tillämpningspraxis. Definitionen av fondens målsatta storlek är således åtminstone inte förknippad med några direkta problem. Finansministeriet har inte heller i sitt bemötande till ekonomiutskottets utlåtande förordat att begreppet "fullt belopp" slopas.

Finansutskottet konstaterar dessutom att det kan ha betydande konsekvenser för fondens verksamhetsdynamik om målet för fondens storlek slopas. Om det senare anses nödvändigt att göra en ändring, är det motiverat att ändringen bedöms och bereds omsorgsfullt.

Behörighetsvillkor för ledningen

I propositionen föreslås det att fondens styrelse ska ha god sakkunskap om placeringsverksamhet och gott anseende i stället för tillräcklig sakkunskap som nu. Detta är enligt utskottet motiverat med tanke på fondens betydande storlek i förhållande till statsfinanserna och placeringsverksamhetens mångsidighet. Dessutom föreslår regeringen att mandattiden för fondens verkställande direktör ska begränsas till fem år och att behörighetsvillkoren för tjänsten ska finnas på lagnivå. Dessa krav motsvarar den praxis som tillämpas på poster inom statens högsta tjänstemannaledning.

Utskottet anser det motiverat att också fondens verkställande direktör ska ha gott anseende som behörighetsvillkor. Utskottet föreslår en komplettering gällande detta i 4 §.

Övrigt

I propositionen har regeringen som lagstiftningsteknisk lösning valt en modell där den nuvarande budgetöverföringen på 40 procent är huvudregel och därefter anges överföringarna i procent för åren 2024—2027 och från och med 2028. Finansutskottet instämmer med ekonomiutskottet i att det vore tydligare att 45 procent är huvudregel och att åren före 2028 regleras i övergångsbestämmelsen. Utskottet föreslår därför en teknisk ändring i 6 § 1 mom. och övergångsbestämmelsen. På grund av ändringen av huvudregeln bör också hänvisningen i 6 § 3 mom. kompletteras.

DETALJMOTIVERING

4 § Personal. Utskottet anser det motiverat att införa ett krav på gott anseende för såväl medlemmarna i fondens styrelse som fondens verkställande direktör. Utskottet föreslår således att gott anseende fogas till behörighetsvillkoren för verkställande direktören enligt paragrafen.

6 § Utgifter och tillväxt. Utskottet föreslår att 1 mom. ändras så att huvudregeln för det belopp som årligen överförs från pensionsfonden till budgeten är 45 procent och inte nuvarande 40 procent. Huvudregeln träder i kraft 2028 och de föregående åren regleras i en övergångsbestämmelse.

Betänkande FiUB 3/2022 rd

På grund av ändringen av huvudregeln föreslår utskottet att 3 mom. kompletteras med en hänvisning också till övergångsbestämmelsen.

Övergångsbestämmelse. Utskottet föreslår att överföringar från fonden till budgeten under övergångsperioden nämns i slutet av övergångsbestämmelsen på grund av den ändring som föreslås i huvudregeln. I propositionen anges procentandelarna i 6 § 1 mom.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 1/2022 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om statens pensionsfond

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om statens pensionsfond (1297/2006) 1 §, 3 § 1 mom., 4, 5 och 6 § samt 8 § 1 mom., av dem 5 och 6 § sådana de lyder i lag 1043/2013, som följer:

1 §

Uppgift

För att trygga betalningen av framtida pensioner, familjepensioner och andra med dem jämförbara förmåner som grundar sig på statlig anställning som omfattas av pensionslagen för den offentliga sektorn (81/2016) eller på annan anställning som omfattas av finansieringen av statens pensionsskydd och för att utjämna de utgifter som dessa medför för staten finns statens pensionsfond, som står utanför statsbudgeten.

3 §

Styrelsen

Statens pensionsfond har en styrelse som svarar för fonden. Styrelsen utses av finansministeriet för tre år i sänder. Styrelsen har en ordförande, en vice ordförande och högst fem andra medlemmar. Styrelsemedlemmarna ska vara personer med gott anseende. I styrelsen ska finnas god sakkunskap om placeringsverksamhet. Medlemmarna har, med undantag av ordföranden, en per-

Betänkande FiUB 3/2022 rd

sonlig suppleant. Tre medlemmar och deras personliga suppleanter ska utses bland personer som föreslagits av statstjänstemännens och statens arbetstagares personalorganisationer på centralnivå. Finansministeriet kan befria styrelsens medlemmar från uppdraget. Finansministeriet fastställer arvoden för styrelsens medlemmar samt fastställer fondens arbetsordning på förslag av styrelsen.

— — — — —

4 §

Personal

Statens pensionsfond har en verkställande direktör i tjänsteförhållande, med en mandattid på fem år. Behörighetsvillkor för verkställande direktören är högre högskoleexamen, sådan mångsidig erfarenhet och kännedom om placeringsverksamhet som uppgiften förutsätter, ~~samt~~ i praktiken visad ledarförmåga och erfarenhet av ledarskap **samt gott anseende**. Vid fonden kan också finnas andra anställda i tjänsteförhållande.

5 §

Inkomster

Statens pensionsfonds inkomster består av pensionsavgifterna från statens ämbetsverk och inrättningar, pensionsavgifterna från statliga affärsverk, pensionsavgifterna från de sammanslutningar och inrättningar vars pensionsskydd för personalen eller en del av personalen enligt vad som föreskrivs någon annanstans i lag ska skötas av staten eller på vars personal eller en del av personalen den upphävda lagen om statens pensioner (1295/2006) har tillämpats, arbetstagarnas pensionsavgifter och avkastningen på fondens medel. Till inkomsterna hör dessutom sådana andra avgifter som enligt separata bestämmelser utgör inkomster för fonden.

Sysselsättningsfonden betalar statens pensionsfond en avgift med vilken ansvaret och kostnaderna för beaktande av arbetslöshets- och utbildningsperioder täcks. På betalning av avgiften tillämpas 182 § i lagen om pension för arbetstagare (395/2006).

Arbetstagarens pensionsavgift, som avses i 168 § i pensionslagen för den offentliga sektorn, ska redovisas på statens pensionsfonds konto på det sätt som Keva bestämmer.

6 §

Utgifter och tillväxt

Från statens pensionsfond överförs årligen till statsbudgeten ett belopp som utgör **45** procent av de årliga utgifterna för pensioner som grundar sig på statlig anställning som omfattas av pensionslagen för den offentliga sektorn och för andra pensioner som omfattas av finansieringen av statens pensionsskydd. ~~Överföringen är 41 procent 2024, 42 procent 2025, 43 procent 2026, 44 procent 2027 och 45 procent från och med 2028.~~

Statens pensionsfond har vuxit till sitt fulla belopp i slutet av det finansår under vilket de fonderade medlen uppnår ett belopp som utgör 25 procent av pensionsansvaret för pensioner som

Betänkande FiUB 3/2022 rd

grundar sig på statlig anställning som omfattas av pensionslagen för den offentliga sektorn och för andra pensioner som omfattas av finansieringen av statens pensionsskydd.

Om fondens medel i förhållande till statens pensionsansvar överstiger 25 procent två finansår i följd, ska det belopp som överförs till budgeten utgöra en procentsats som är 3 procentenheter större än den som anges i 1 mom. **och i övergångsbestämmelsen**, tills fondens medel i förhållande till statens pensionsansvar understiger 25 procent. Det belopp som överförs till budgeten betalas efter det att fondens bokslut har fastställts.

Om fondens i 5 § avsedda inkomster exklusive avkastningen på fondens medel två finansår i följd är större än det belopp som enligt 2 och 3 mom. ska överföras till statsbudgeten, beslutas det årligen i statsbudgeten om det belopp som ska överföras till budgeten. För användningen av fondens medel gäller därefter vad som föreskrivs separat.

Utgifterna för fondens verksamhet betalas av fondens medel.

8 §

Bokslut och revision

I statens pensionsfonds balansräkning eller i noter till den ska uppges pensionsansvaret enligt de pensioner som grundar sig på anställning som avses i 1 § samt den täckta ansvarsandelen i euro och i förhållande till pensionsansvaret med en tiondels procents noggrannhet både för den avslutade och för den föregående räkenskapsperioden.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 20 .

Vad som i 4 § föreskrivs om mandattiden för verkställande direktören för statens pensionsfond tillämpas inte på den verkställande direktör som är anställd i tjänsteförhållande när denna lag träder i kraft.

Vad som i 3 § 1 mom. föreskrivs om den sakkunskap som förutsätts av styrelsen för statens pensionsfond tillämpas inte på den styrelse som fonden har vid ikraftträdandet av denna lag.

Överföringen enligt 6 § 1 mom. i denna lag ska vara 40 procent 2022 och 2023, 41 procent 2024, 42 procent 2025, 43 procent 2026 och 44 procent 2027.

— — — — —

Betänkande FiUB 3/2022 rd

Helsingfors 25.2.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johannes Koskinen sd
vice ordförande Arto Pirttilahti cent
medlem Anders Adlercreutz sv
medlem Tarja Filatov sd
medlem Katja Hänninen vänst
medlem Heli Järvinen gröna
medlem Esko Kiviranta cent
medlem Jari Koskela saf
medlem Pia Lohikoski vänst
medlem Matias Marttinen saml
medlem Raimo Piirainen sd
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Sami Savio saf
medlem Pia Viitanen sd
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Toimi Kankaanniemi saf.

Sekreterare var

utskottsråd Mari Nuutila.